

УДК 351.303

DOI: 10.35432/tisb312024308615

Сергій Бугазіяну

*аспірант кафедри менеджменту, фінансів і бізнес технологій
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0009-0009-3324-4697>
e-mail: zeo.sergey@stud.op.edu.ua*

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Державне управління забезпеченням енергетичної безпеки України включає в себе ряд механізмів і інструментів, які допомагають забезпечити стабільність та ефективність енергетичного сектору. Основні механізми державного управління в цій сфері включають:

Розробка та реалізація стратегій та політик енергетичної безпеки: Держава встановлює національні стратегії та політики, які спрямовані на забезпечення стійкості постачання енергії, розвиток відновлюваних джерел енергії та зменшення залежності від імпорту.

Регулювання та нагляд: Державна регуляторна служба встановлює правила та норми, якими повинні керуватися енергетичні підприємства. Вона також здійснює контроль за дотриманням цих правил та норм.

Моніторинг та аналіз енергетичного ринку: Уряд та спеціалізовані організації проводять моніторинг та аналіз енергетичного ринку, щоб визначити потенційні ризики та вжити заходи для їх запобігання.

Впровадження енергоефективних технологій: Влада стимулює впровадження енергоефективних технологій та заходів, які допомагають зменшити споживання енергії та підвищити енергетичну ефективність.

Розвиток альтернативних джерел енергії: Уряд сприяє розвитку енергетичних систем на основі відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова, гідроенергетика тощо.

Міжнародне співробітництво: Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями та партнерами з метою забезпечення енергетичної безпеки. Це включає підписання угод, обмін досвідом та технологіями, а також спільні проекти.

Ці механізми разом допомагають забезпечити енергетичну безпеку України, зробити її енергетичний сектор стабільним та стійким до потенційних загроз. Трансформаційні процеси системи енергозабезпечення державної та комунальної власності в Україні зазнали суттєвих змін у періоди змін геополітичної динаміки останнім часом. Враховуючи поточні геополітичні зрушення та їхній вплив на енергетичну безпеку, вкрай важливо зрозуміти, як Україна трансформувала свою систему енергопостачання у державну та комунальну власність.

У відповідь на зміну геополітичної динаміки та потребу у посиленні енергетичної безпеки Україна здійснила значні процеси трансформації у своїй системі енергопостачання державної та комунальної власності. Ці процеси включають диверсифікацію джерел енергії, інтеграцію технологій відновлюваної енергетики, посилення заходів з енергоефективності, покращення інфраструктури, а також впровадження правил і політики для забезпечення

надійного та сталого енергопостачання. Уряд України запровадив різні механізми забезпечення енергетичної безпеки країни.

Ці механізми включають: створення прозорого та конкурентоспроможного енергетичного ринку: Україна здійснила реформи для сприяння конкуренції, залучення інвестицій та створення рівних умов для енергетичних компаній, що працюють в країні. Посилення енергетичної дипломатії: Україна активно бере участь у двосторонніх і багатосторонніх угодах про енергетичну співпрацю з метою диверсифікації своїх джерел енергії та зменшення залежності від будь-якого окремого постачальника.

Розвиток енергетичної інфраструктури: Україна інвестувала в оновлення та модернізацію своєї енергетичної інфраструктури, включаючи трубопроводи, електростанції, мережі передачі та розподілу, щоб покращити свою енергетичну сферу.

Державне управління забезпеченням енергетичної безпеки України має наступні можливості:

1. Регулювання енергетичного ринку: Держава має можливість встановлювати правила та норми для енергетичних підприємств, що дозволяє контролювати їх діяльність та забезпечувати стабільність ринку.

2. Формування стратегій та політик енергетичної безпеки: Уряд має можливість розробляти стратегії та політики, спрямовані на забезпечення стійкості постачання енергії, використання відновлюваних джерел енергії та зменшення залежності від імпорту.

3. Стимулювання впровадження енергоефективних технологій: Влада може надавати фінансову підтримку та стимулювати впровадження енергоефективних технологій, що допомагають зменшити споживання енергії та знизити негативний вплив на довкілля.

4. Розвиток альтернативних джерел енергії: Державне управління може сприяти розвитку енергетичних систем на основі відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова, гідроенергетика тощо.

5. Міжнародне співробітництво: Україна може співпрацювати з міжнародними організаціями та партнерами для обміну досвідом, технологіями та ресурсами, що дозволяє забезпечити енергетичну безпеку через спільні проекти та заходи.

6. Моніторинг та аналіз: Держава має можливість проводити моніторинг та аналіз енергетичного ринку для виявлення потенційних ризиків та прийняття необхідних заходів для їх запобігання.

Завдяки цим можливостям державне управління може забезпечити стабільність, стійкість та ефективність енергетичного сектору України, зробити його менш залежним від зовнішніх факторів та забезпечити енергетичну безпеку країни.

Для удосконалення механізмів стратегічного управління у публічній сфері можна рекомендувати наступні кроки:

1. Створення чітких стратегічних цілей: Необхідно визначити головні цілі та завдання, які має виконувати публічний сектор. Ці цілі повинні бути конкретними, спрямованими на вирішення ключових проблем та досягнення певних результатів.

2. Розробка однорідної стратегії для всього публічного сектора: Для того, щоб управління в інститутах було більш ефективним, необхідно розробити стратегію, яка б узгоджувалася зі стратегією інших інститутів, то ж державні інститути повинні опиратися на прозорість та взаємодію зі всім сектором.

3. Розробка механізмів моніторингу та оцінки результатів: Необхідно встановити систему моніторингу за результатами виконання стратегії та оцінювання її ефективності. Ця система повинна бути постійно актуалізована та повинна допомагати у забезпеченні

прозорості та відкритості державного управління.

4. Залучення громадськості: Необхідно залучати громадськість до процесів планування та прийняття рішень. Це можна робити через збор відгуків громадськості, проведення громадських дискусій та опитувань.

5. Забезпечення достатніх ресурсів: Для успішного виконання стратегій управління необхідно забезпечити достатні ресурси на їх реалізацію. Необхідно забезпечити адекватне фінансування та інші ресурси для проведення досліджень, виконання планів і програм, а також для забезпечення роботи відповідних відомств та інституцій.

6. Розвиток компетенцій кадрів: Спеціалісти державного управління повинні мати достатні компетенції для ефективного виконання своїх обов'язків. Одним із шляхів їх розвитку може бути проведення тренінгів, розробка спеціальних програм та навчальних курсів. Виконання цих кроків може привести до створення більш ефективної та результативної системи державного управління у публічній сфері.

Механізми державного управління, які забезпечують енергетичну безпеку України, мають важливе значення для стабільності та розвитку країни. Ці механізми охоплюють різні політики та заходи, спрямовані на пом'якшення ризиків і захист усіх елементів енергетичної системи. Державне управління відіграє вирішальну роль у забезпеченні енергетичної безпеки України. Завдяки ефективному регулюванню та реалізації енергетичної політики уряд може вирішити такі проблеми, як геополітична напруженість, збої в постачанні та технологічна вразливість. Ці механізми передбачають як законодавчі, так і оперативні дії для підвищення стійкості та надійності енергетичного сектору. Законодавчі заходи: на законодавчому рівні Україна зробила значні кроки для підвищення енергетичної безпеки. Одним із таких кроків є створення ефективної національної системи кібербезпеки для захисту енергетичного сектору від кіберзагроз. Ця система спрямована на захист критично важливої енергетичної інфраструктури, запобігання несанкціонованому доступу до енергетичних об'єктів і забезпечення безпечного обміну інформацією в секторі. Вони можуть механізми відіграють вирішальну роль у забезпеченні надійного та стабільного постачання України енергоресурсами для задоволення її економічних потреб та підтримання добробуту її громадян.

Розробка та реалізація стратегії та політики енергетичної безпеки є одним із ключових механізмів державного управління у забезпеченні енергетичної безпеки України. Крім того, механізми державного управління мають передбачати ефективну регуляторну політику та інституції, які можуть здійснювати нагляд за ефективним функціонуванням енергетичного сектору та забезпечувати відповідність міжнародним стандартам і найкращі практики. Використовуючи ці механізми, Україна може зміцнити свою енергетичну безпеку та зменшити залежність від зовнішніх джерел.

Оперативні дії: для підвищення енергетичної безпеки України включають удосконалення законодавства у сфері енергетики, створення резервів природного газу, розвиток альтернативних джерел енергії, підвищення енергоефективності та популяризацію зелених технологій. Такі заходи допоможуть зменшити залежність від імпорту та забезпечити стійкість енергетичної системи країни.

Кожен громадянин також може додати свій вклад у забезпечення енергетичної безпеки. Перш за все, споживання енергії повинно бути ефективним. Наші домогосподарства повинні бути оснащені енергоефективними приладами та системами. Це дозволить зменшити споживання енергії та знизити витрати на платежі за комунальні послуги. Ми можемо встановлювати енергозберігаючі лампи, ізолювати будинки, використовувати

енергетично ефективні опалювальні системи. Наше власне споживання має бути обґрунтованим та витрати енергії - раціональними. Крім того, ми можемо активно впливати на розвиток відновлювальних джерел енергії. Сонячні панелі на дахах будинків, вітряні електростанції, гідроенергетика - це тільки кілька прикладів того, як ми можемо використовувати природні ресурси для виробництва чистої енергії. Крім того, енергетична безпека також означає диверсифікацію джерел енергії. Ми можемо підтримувати розвиток різних видів енергетики, що зменшить нашу залежність від одного єдиного джерела. Окрім цього, важливо бути активними громадянами та брати участь у прийнятті рішень щодо енергетичної політики. Ми можемо брати участь у громадських обговореннях, висловлювати свої думки та пропозиції, сприяти реалізації проектів, спрямованих на підвищення енергетичної безпеки. Кожен з нас може бути частиною змін, які відбуваються в енергетичному секторі. Таким чином, кожен громадянин має можливість додати свій вклад у забезпечення енергетичної безпеки. Проявляючи свою відповідальність та активність, ми можемо стати співавторами розвитку стійкого та надійного енергетичного сектору, який відповідає потребам країни та забезпечує наше майбутнє.

Література

1. Регуляторні підходи до реалізації інтегрованих моделей державної політики енергозабезпечення у вітчизняному конкурентному середовищі. Кушлик Р.О. аспірант кафедри публічного управління та адміністрування. Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З Гжицького URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2018/1/12.pdf>
2. Енергетична безпека України: методологія системного аналізу та стратегічного планування. Національний інститут стратегічних досліджень. 2020 URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-12/sukhodolia_energy_security_sayt-1.pdf
3. Звіт про результати діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у 2015 р., затверджений постановою НКРЕКП від 31 березня 2016 р. № 515 // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. 2016. 253 с. URL: <http://www.nerc.gov.ua/?id=11895>
4. Бегун С. Загрози у сфері енергетичної безпеки та їх вплив на стан національної безпеки (моніторинг реалізації стратегії національної безпеки): аналітична записка. К.: НІСД, 2015. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1808>
5. Суходоля О. М. Проблеми визначення сфери регулювання енергетичної безпеки. Стратегічні пріоритети. 2019. № 1. [С. 5–17].